

## A Szentlélek hétköznap

Időpont: Pünkösöd vasárnap, 1958. május 25. [Helyszín: Győr–Nádorváros]

Alapige: Ef. 2:19-22.

*Azért immár nem vagytok jövevények és zsellérek, hanem polgártársai a szenteknek és cselédei az Istennek, Kik fölépítettetek az apostoloknak és prófétáknak alapkövén, lévén a szegletkő maga Jézus Krisztus, A kiben az egész épület szép renddel rakattatván, nevededik szent templommá az Úrban; A kiben ti is együtt építettetek Isten hajlékává a Lélek által.*

Ha ennek az igének, hozzánk szóló üzenetének valami hangzatos, valami reklám ízű címet szeretnénk adni, akkor ezt kellene föléje írni: A Szentlélek hétköznap. Vagy: A Szentlélek, mint kőművesmester. E két cím maga is mutatja, hogy a mai ige valahogy nem illik bele ez ünnep gondolatkörébe.

Mindenki egészen más ünneplőben és egészen más hétköznapokon. Ha az ember megáll valamilyen építkezés előtt szürke hétköznapokon, mikor javában folyik a munka, s jobban megnéz egy kőművest, amint ott áll a fal mentén és a kezébe adott téglákat egymásután beépíti a falba, talán micisapkában, porosan, megdurvult kézzel végezve szorgalmasan munkáját, aztán, ha ugyanezzel az emberrel, talán éppen itt a templomban – hála Istennek, ha itt – vagy talán a korszón ünneplőbe kiöltözve, kimosakodva találkozik, szinte rá sem tudna ismerni, ha korábban is nem ismerte volna már. Más a dolgozó kőműves és más a kiöltözött sétáló.

Más minden és mindenki ünneplőben, meg szürke hétköznapokon. Tudom nagyon jól, hogy az, amit mondok, közel jár ahhoz, hogy megbotránkoztassa az embert, mégis mondom: A Szentléleknél is így van. A Szentlélek Úristen is egészen más ünnepnapokon és egészen más hétköznapokon. Ugyanaz a Szentlélek és mégis más. Vannak ugyanis a Szentléleknek ünnepnapjai. Ilyen volt az első Pünkösöd, az igazi, az egyetlen Pünkösöd, a maga csodálatosan hatalmas tömegeivel, mámorával, ünnepi lázával, lelkesedésével, élményeivel, óriási győzelmével és eredményével. Ez ünnepe a Szentléleknek. De nem az egyetlen ünnepe a világon. Az ébredés története beszél arról, hogy Istennek voltak, vannak és bizonyosan lesznek még új pünkösödjai, amelyeken ilyen csodálatos formában jön a Szentlélek Úristen, amikor megtelik a levegő vele, amikor az Ige súlyos pörölyvé válik emberek ajkán, összetöri a szíveket s megkeseredik tőle a lélek. Vannak ilyen ünnepei a Szentléleknek, amikor emberek ezrei térnek meg. De ez ünnep, s hétköznap mindig több van, mint ünnep.

Az ünnepi Szentlélekről ebben az igében semmi sincs. Ez az ige a szürke hétköznapok munkás Szentlelkéről beszél. Mikor az apostol az efezusi gyülekezetnek valami kézzelfogható

képet akar adni a hétköznapi Szentlélek Úristenről, akkor a kőműves építő munkájához hasonlítja azt.

1./ Ki a Szentlélek hétköznapi?

Templomépítő kőműves. A Szentlélek templomot épít.

Próbáljuk ennek az igének kapcsán kicsit közelebbről megismerni ezt a gondolatot. Nyilvánvaló, hogy mikor Pál templomépítéséről beszél, elsősorban az élő, emberi szívekből épített templomra és nem a kőből építetre gondol, azonban mindazok a kifejezések, amelyeket használ, mind a kőből, téglából építő kőművesiparból vannak véve. Isten igéjében nemcsak a zsoltaérok könyvében, az Ótestamentomban, hanem az Újtestamentomban is sokszor megmutatkozik a földi, kőből épített templom szeretete, és ez jogosít fel bennünket arra, hogy mikor a Szentlélekról, mint templomépítőről beszélünk, akkor szabad gondolnunk a kőből épített templomra is. Minden templomépítésben van ugyanis valami titokzatos, kiszámíthatatlan, emberi értelemmel megmagyarázhatatlan csoda, s ez a Szentlélek munkája. A templom építése nem úgy kezdődik, hogy akad egy bőkezű mecénás, dúsgazdag ember, aki akár az Úr iránti szeretetből, akár hiúságból egyszerű kis imaházat vagy nagy dómot épít. Úgy sem szoktak épülni templomok, hogy nagy közösségek, egyházak vagy akár az állam hitelkeretéből létesül templom. Nem úgy épül, hogy az állam tervgazdálkodása költségvetésében felveszi, megállapítja rá a hitelkeretet, biztosítja az építőanyagot és mikor eljön az ideje, jönnek a kőművesek, iparosok és kinó a földből a templom.

Úgy sem épül templom, hogy nagy gyülekezetek hívei állnak össze, akarnak valami nagyot, e világ értelme szerint örökkévalót alkotni. Nem! A templomok nem így épülnek. Aki csak a legutóbbi éveknek a magyarországi evangélikus egyházban folyó templomépítéseit figyelemmel kísérte, tudja, hogy nem a százezrek, sem a tízezrek építik a templomot, hanem a százak, a kétszázak, meg a háromszázak. Hatalmas, mamut gyülekezetek nem tudnak megbirkózni azzal a feladattal, hogy felparcellázzák a gyülekezet területét s minden egyes parcellában biztosítanak Isten számára külön hajlékot. Ugyanakkor azonban száz és kétszáz ember megépíti a maga templomát. Mert templomok nem ott épülnek, ahol pénz van, hanem ott, ahol Szentlélek van. Egészen világos, a Szentlélek Úristen az, aki ad bátorságot a keveseknek és hitet ahhoz, hogy ami embereknek lehetetlen, a hívőnek, rajta keresztül Istennek minden körülmények között lehetséges. Ez a titokzatos valami a Szentlélek templomépítő munkája.

Mikor mi most erről beszélünk, szabad nekünk közelebbről erre a nádorvárosi templomépítésre is gondolni. E mögött a templomépítés mögött is ott van a Szentlélek Úristen

templomépítő szent kőműves szolgálata. A Szentlélek mindig közösséget teremt, a közösségben mindig felébreszti a közös otthon után való vágyat és reménységet. Felébreszti a hitet, bátorságot, hogy megépülhet a templom. Legyen elég ebből ennyi!

2./ A Szentlélek nem elégszik meg, hogy kőből épült templomok épüljenek szerte e világon. Azt akarja, hogy az ember, te meg én, egy darab templommá épüljünk.

Nemcsak úgy akar élő templomot építeni, hogy az összegyűjtött emberekből, mint élő kövekből épüljön fel a templom, hanem azt akarja, hogy te és én egy darab templommá legyünk. Olyan valakivé, aki a templom levegőjét árasztja maga körül. Mert a templomnak van levegője, annak hatása alól senki sem tudja kivonni magát. A templom árasztja magából a csendet. A templom a harcoló világban a béke harmóniája. Mikor körülöttünk zúg és dübörögve megy előre az élet, belépve a templomba egyszerre megcsapja és körülöleli az embert a csend. Mintha hermetice el volna zárva és ki volna zárva belőle a világnak minden lármája.

A templomnak ez a levegője nemcsak akkor jelentkezik, mikor tele van. Az üres templomnak is megvan ez a levegője. Vadidegen embereket is, akik bejönnek a templomba, arra készítenek, hogy halkabba fogják beszédjüket, lábujjhegyen lépjenek, mert itt csend van.

A templom azonban nemcsak a csend levegőjét árasztja magából, hanem a békesség levegőjét is. Odakint annyi a békétlenség, annyi érdek ütközik össze csörömpölve, viaskodva, itt bent békesség van, amelyben harmóniában dobognak együtt a szívek. Itt felszáradnak a folyó könnyek, s ha mégis megindulnak, megkönnyebbülést és békességet hoznak. A templom levegője éppen ezért a szeretetnek is a levegője. Ez az a hely, ahol az üldözött, ha befut, nyugalmat talál; ahova nem ér el a rosszakarat keze. Olyan jó itt lenni a templomnak ebben a csendes, békés, szeretettel teljes levegőjében.

Vannak emberek, akik ezt a templomi levegőt csak úgy árasztják magukból. Ezért vonzódnak és vágyakoznak utánuk emberek olyan kimondhatatlanul. Egy darab templom jár velük e világban.

Ma, május 25-én 91 esztendeje annak /1876/, hogy meghalt egy német festő, Kügelgen Vilmos. Nem is a festményei tartották meg nevét közel egy évszázad porrétege alatt. Egy könyve tette híressé, melynek címe: "Egy öregember emlékezései ifjú korára". Életét írja le benne. Ahogy leírja, megfektődik az a titok, amely az ő titka volt, az a templomi levegő, melyet magából árasztott. Nehéz utakat járatott vele Isten. Édesatyját meggyilkolták, egyetlen lánya virágzó korban tűzvész áldozata lett, maga nagyon sokat szenvedett betegeskedés által, mégis a hit, béke és reménység levegőjét árasztotta magából. Sugárzott róla az, hogy békessége volt Istennel, emberrel, a világgal, békessége önmagával, az egész világgal. Közelléte elég volt

ahhoz, hogy megfáradt emberek felfrissüljenek, megszorodott emberek térdeiket felegyenesítsék, új életkedvet kapjanak. Azt írja könyvében, hogy ifjú korában egyszer felhívták figyelmét arra, hogy látogasson meg – ha valami érdekeset akar látni – egy szegény, évek óta beteg takácsmestert. Meglátogatta. Talált egy szegény, beteg, szélütött embert. Esztendő óta ott feküdt tehetetlenül az ágyon és mégis valami csodálatos templomi levegő vette körül. Ahogyan sugárzott az arca, ahogyan fogadta hálás, mosolygó tekintettel a szeretetnek minden figyelmét és megnyilvánulását, abban volt valami felemelő. Azok, akik azért mentek oda, hogy próbálják vigasztalni, úgy jöttek el tőle, mint akik megvigasztaltattak. Ők maguk tették le az életük problémáját. Mindezek olyan mély hatást gyakoroltak erre a festőre, hogy letérdelt a takácsmester ágya előtt – amint ő előtte már sokan, kik nála kerestek vigasztalást, erőt, hitet –, s arra kérte, hogy béna kezét próbálja rátenni fejére, s áldja meg őt kézrátétellel, s imádkozzék azért, hogyha nehéz sorsot ad számára az Isten, lakozzék benne is ugyanazon lélek, mely benne lakozik és a templom levegője lengje akkor is körül.

Látod, ezt akarja a Szentlélek Úristen veled és velem is elérni, azt, ha egy árva szót sem szólunk, ha nem hangoztatunk kegyes szólamokat, ha nem citálunk is igéket, a lényünk, életünk, arcunk, tekintetünk, kezünk mozdulata, kereszthordozásunk beszéljenek a templom levegőjéről és jelentsenek áldást e világnak. Ezt akarja a Szentlélek Úristen.

3./ Az ige még messzebb is mutat. Nem elégszik meg azzal – ahogy a Szentlélek sem elégszik meg azzal, – hogy belőlünk valami jóra serkentő hatások induljanak el, valami erkölcsi hatások áradjanak az emberek felé, minket a Szentlélek Isten családjává akar tenni.

Azt mondja az ige: "Azért immár nem vagytok jövevények és zsellérek, hanem polgártársai a szenteknek és cselédei az Istennek." A Szentlélek Úristen minket Isten cselédeivé akar nevelni. Ez a kifejezés máshogyan hangzott az öreg Károlyi idejében. A cseléd a családhoz tartozott akkor. Ma az új fordítás háza népének írja. A Szentlélek Úristen azt akarja, hogy mi Isten családtagjai legyünk, akiknek élete felfelé, Isten felé mutat, akiről Istenre emlékeznek és Istent látják azok, akik velük találkoznak. Jaj nekünk, ha az emberekre gyakorolt hatásunk csak abban jelentkezik, hogy „szeretnék lenni, mint ő”. Ha csak ez a vágyódás ébredne fel azokban, akik között élünk, ez a vágyódás az embert magasztalná bennünk, akiből erkölcsi hatások áradnak és kiket a tisztaság légköre vesz körül. A Szentlélek nem minket akar magas piedesztálra emelni, hanem azt akarja, hogyha az emberek látják a mi jócselekedeteinket, dicsőítsék a mi mennyei Atyánkat. Azt akarja a Szentlélek Úristen, hogy Isten felé mutató ujj legyünk egy olyan világban, amelyben nagyon hamar és igen könnyen elfelejtkeznek Istenről. Oh, mennyire más lenne Isten ügye, mennyivel más lenne az egyház sorsa e világban, ha mi

ebben, vagy bármelyik gyülekezetben, amelyhez tartozunk, ilyen Istenre mutató, Istenre emlékeztető emberek tudnánk lenni, nem pedig jövevények és vándorok, hébe-hóba betévedt vendégei az Istennek! Oh, milyen nagy dolog volna, ha élővizek folyamai ömölnének szívünkéből, – ahogy Jézus fogalmazta – a szomjúhozó lelkek megújulására!

Még tovább megy az apostol, azt mondja:

#### 4./ A Szentlélek Úristen minket közösségbe állít.

Beszél a prófétákról, az apostolokról, Jézus Krisztusról. "Kik fölépítettetek az apostoloknak és prófétáknak alapkövén, lévén a szegletkö maga Jézus Krisztus." Velük kerülünk egy közösségbe bele. Csodálatos közösség ez, Isten serege. Zarándok csapat, amelynek éle már a dicsőség hajlékában zengi a Bárány dicséretét, derékhada, – mi – itt harcolunk a földön, porban, sárban, véres verítékkal; az utóhad pedig a jövő végeláthatatlan messzeségben hömpölyög valahol felénk. Mi megyünk előre, ők nyomulnak utánunk ebben a szent közösségben. Milyen nagy dolog ebben a zarándokcsapatban menetelni a cél felé!

Ez a közösség tan-közösség is. A mi hitünk is az, ami az apostoloké, a prófétáké volt és Jézus Krisztusé. Amit hiszünk, keresztyén hitünkről tanítunk, az maga a kijelentett Írás. Ez a közösség történeti közösség is. Ebben a szent közösségben benne vannak a pátriárkák, próféták az Ó- és Újtestamentumból, a reformátorok, a nagy ébresztők és az egyszerű, szürke kisemberek. Csodálatos dolog ebben a történeti közösségben benne lenni!

A közösségnek ajándékozta Isten a Szentlelket.

Amennyire én ismerem a Bibliát, – egy kicsit pedig ismerem – nem találtam sehol adatot arra, hogy a Szentlélek Úristen közösség nélkül szállt volna le egy emberre. Mindig odaszállt, ahol együtt volt egy akarattal a lélek dolgában Isten népe. Csodálatos dolog ez. A Szentlélek közösséget teremt, a közösség pedig hívja és csalogatja magához a Szentlélek Úristent.

#### 5./ A Szentlélek Jézus Krisztusra, mint szegletköre akarja ráépíteni életünket.

Nem elégszik meg valami erkölcsi megjobbulással, vagy azzal, hogy valami általános vallásosság és Isten felé való orientálódás töltse meg életünket. Azt akarja, hogy életünk Jézus Krisztusra, mint szegletköre legyen felépítve. A Szentlélek az egyetlen, aki világosan fel tudja ragyogtatni azt, hogy kicsoda Krisztus. Ő tesz róla bizonyosságot, Ő fedi fel a váltság titkát, mikor összetör minket bűneink miatt s felemel bennünket bűnünk bocsánatával. Mindaz, ami a kereszten Krisztus halálával történt, a Szentlélek által lesz személyes élményünké. Kimondhatatlan nagy dolog az, mikor így ráépül az ember élete Jézus Krisztusra, a szegletköre! Akkor többé semmi más nem fontos, csak egyedül Jézus Krisztus. Elhatározásainkat Ő irányítja,

gondolataink körülötte járnak, szívünk feléje és érte dobog. Úgy van vele összenőve életünk, mint a szegletkő a fallal.

6./ Végül még valamire rá kell mutatni.

Mikor az apostol a hétköznapi Szentlelket állítja elénk s úgy beszél róla, mint templomépítő kőművesről, akkor egyben arra is rámutat, hogy ez a munka nem olyan, mint a Szentlélek ünnepi munkája. Két tempója van a Szentlélek munkájának. Van egy ünnepi tempója, olyan, mint amilyen az első Pünkösöd volt. Jön és győz. Jön sebesen zúgó szélnek zendülésével, melytől megrendül a ház, emberek ezrei térnek meg egyik napról a másikra és nyelveken kezdenek beszélni. Ez a Szentléleknek ünnepi tempója, a diadalmas, a hirtelen született eredmények járnak nyomában.

De van egy hétköznapi tempója, a kőműves munkájának tempója. Ezt ki kell várni. A kőműves nem úgy épít házat vagy templomot, hogy füttyent egyet, – s mint a mesében – kinő a ház a földből. A kőműves által épített ház csak apránként növekedik. Pál különös súlyt helyez erre: „Akiben az épület szép rendben rakattatván nevedik szent templommá az Úrban. Akiben ti is együtt építettetek Isten hajlékává a Lélek által.” Bizony ez csak lassú nevedés. Minden nap lehet ugyan látni, hogy valamivel magasabb a fal ma, mint tegnap volt, valami történt vele, valaki dolgozott rajta, de a ház maga nem épül máról-holnapra. Nekünk igen nagy kísértésünk az, hogy a Szentlélek hétköznapi tempójáról elfelejtkezünk és türelmetlenül követeljük azt, hogy ünnepi tempóval végezze munkáját bennünk és közöttünk.

A Szentlélek most is itt van e templomban. Úgy van itt, hogy amikor ma ünnepet ülünk, Ő egyszerű templomépítő kőművesként próbálja bennünk a templomot építeni. Ha csak egy lelki téglát rá tud helyezni e templomra, ha csak egy sorral meg tudja emelni a falát, vagy valami kis szépítést, simítást tud rajta elvégezni, oh, de nagyon boldog lesz vele! A kőműves munkáját mindig befolyásolja az anyag, a Szentlelket is az én engedelmességem. Amennyire engedelmes vagyok neki, annyira és olyan gyorsan épül bennem Isten hajléka a Szentlélek által. Ámen.